

Illustreret Tidende

Nr. 580.

Udkommer hver Søndag.

Kjøbenhavn den 6. November 1870.

2 Rdlr. Fjerdingaaret.

12te Bind.

Indhold.

Zacharias Topelius, af A. Falkman. — Gyldenkjæde, efter det Engelske. — Den første Sporvei i nederlandsk Indien, af Viggo Schmidt. — Metz' Beleiring, af S. — Konst. — Literatur. — Krigen mellem Frankrig og Preussen. XV. Af J. C. M.
Tillæg: Peter den Stores Spillebord, af Alfred Meisner, ved J. Magnussen. (Sluttet.) — Bekjendtgjørelser.

Zacharias Topelius.

Finland indtager i flere Henseender en underlig uvis, delt eller tvetydig Stilling. Medens Geologen regner det sammen med det norsk-svenske Fjeldland i Nord-Europa, henføres det i Politiken til Russernes uhyre, østeuropæiske og asiatiske Rige. I national Henseende er Finlands Befolkning for Størstedelen af hel anden Byrd end de fleste og de egentlige Europæere, idet Finlænderne, tilligemed Magyarerne i Ungarn, Tyrkerne og flere mindre Folkefærd, ere af turansk-mongolsk Æt; men et anseeligt Mindretal hører dog til vor egen, til den skandinaviske Stamme, og endskjøndt den oprindelige Befolkning har bevaret en ikke umærkelig Literatur fra Arilds Tid, og atter nutildags har gjort ingenlunde betydningsløse Forsøg paa at skabe en selvstændig finsk Bogavl, saa er dog svensk Dannelse ved de mange Aarhundreders Forening med Sverig bleven saa dybt indpodet og saa fuldt fastgroet i den Del af Finlands Befolkning, der overhovedet har, hvad man kalder Dannelsen, at Tiltrækningen til denne Kant ikke blot endnu er stærkere end de Trusler og Tilløkkelser, der komme fra russisk Side, men ogsaa hidtil har viist sig mægtigere end den exclusive Tendens, som »det unge Finland« er temmelig stærkt betagen af. Herom vidner Finlands Literatur fra de sidste Aartier og fra vore Dage, denne finsk-svenske Literatur, af hvis Digtene Runeberg er den mest bekjendte, men ikke den eneste. Blandt de Nulevende indtager Topelius vistnok den næste Plads.

Hvor Meget Enhver af disse har modtaget fra den finske Natur eller fra den svenske Dannelsen, derom kan der være forskjellige Meninger, men at den svenske Paavirkning efterhaanden bliver svagere, ligger dog i de givne Forhold, i den nu to Menneskealdere gamle Adskillelse fra Sverig og i den moderne, nationale Selvstændighedshigen, som ogsaa har grebet Finlands opvoxende Slægter i deres Syn paa Folkets Stilling overfor den svenske Cultur, i deres Krav paa at være finske, ikke svenske. Runeberg og Topelius ere alligevel begge for gamle til ret at tage Del i denne, maaskee neppe tilstrækkeligt vel betænkte, anti-svenske Strømning. Men naar Hin

i overveiende Grad henlægger Scenen for de Billeder, han tegner, til østfor den bottniske Bugt, saa er Denne upaatvivelig kommen et Skridt videre, idet hans Skjaldskab synes gennemtrængt af en Tone, der er mere absolut finsk, end Tilfældet er hos Runeberg, hvis Poesi er mere beslægtet med den svenske Aand. Iøvrigt er Forskjellen ikke saa stor, at den paa Frastand er meget kjendelig, især da Topelius ikke er nogen egentlig primitiv Digter, og da det, foruden den almen-europæiske Literatur, selvfølgelig mest er den svenske, som har paavirket ham, medens netop Runeberg har været hans Lærer og Mester paa mere end een Maade.

Zacharias Topelius er født den 14de Januar 1818 paa en Gaard i Nærheden af Ny-Karleby. Hans Fader, som var »Provinciallækare«, døde 1830, og efterat have nydt sin første Underviisning og Opdragelse i Hjemmet, kom Drengen til Helsingfors, hvor han boede hos Runeberg og blev Student. Halvsextende Aar gammel, 1833. Syv Aar senere naaede han først at blive promoveret som »philosophiæ magister«, 1844 at blive Licentiat og 1847 Doctor i Filosofien.

Stadig syslende med Oplysning og Underviisning var han dels Lærer i Historie, svensk Sproglære og Statistik, dels Bladudgiver, ikke at tale om, at han i flere Aar var Amanuensis ved Universitetsbibliotheket, og at han stadig har maattet gjøre Tjeneste som Medlem af allehaande Comiteer og Commissioner. I sin Egenskab af Journalist udgav han i nogle Aar, før 1847, »Helsingfors Tidning«, og han gjorde sig da fornemmelig kjendt som Feuilletonist og Causeur. Denne Stil var dengang ny i disse Egne af Europa, og idet Topelius med Held efterlignede de franske Forbilleder, vandt han Ry som fortrinlig Prosaist.

I det Hele har hans Forfattervirksomhed været meget flersidig. For det Første har han som Lyriker skrevet en Mængde Digte, samlede under Fællestitelen »Sånger«, første Gang 1860 og udkomne 1863 i tredje Oplag, som er 360 Sider stort. Disse Digte bære ogsaa den om en senere Fortsættelse varslende Titel: »I. Ljungblommor«, og netop nu er virkelig en ny Samling ifærd med at udkomme. Efter Indholdet ere hine Sånger delte i følgende Afdelinger:

1. »Fäderneslandet«, hvoraf atter Størstedelen er »Till Skuggorna«; 2. »Naturen«; 3. »Lifvet« og 4. »Hågkomster«.
- I den første af sine Sånger bruger Forfatteren gjentagne Gange en Vending, som er ret betegnende for den Tone, der er fremherskende i de fleste af Digtene. Han siger nemlig: »Sången är af sorg upprunnen«, og man kan deraf skjønne, at Topelius som Lyriker fortrinvis er elegisk. Rigtignok bliver han ikke hængende blot i Sorg og Klage, han tilføier til de ovennævnte Ord: »Men af sång är glädje vunnin« og paa et andet Sted:

»Men är sångens gåfva funnen,
»Si, så är din sorg försvunnen,
»Och odödlig glädje vunnin«.

men selv i saadanne Udtryk karakteriseres det dog tydeligt nok, at Livsglæden er mere indre end ydre, mere i Tanken end i Følelsen, mere hinsidig i Haab og Tro end nærværende i Blodets raske Rullen og Stemningens flammende Styrke. Det er fra det fattige Finlands Natur, mod hvilken Tilværelsen ofte er en haard Kamp, og det er fra det be-seirede, det underkuede Finlands smertelige Skjebne, at den finsk-fødte Digter henter sine Toners Klang. Med meget faa Undtagelser maatte alle hans Sange lyde i Moll, hvis de skulde sættes i Musik, ikke just fordi der er Sorg i dem, men fordi Sorgen ikke bliver til klar Smerte, ligesaa lidt som Glæden bliver til Muntherhed og Jubel. Der er Mere af en forsagende Aand end af en nydende Sjæl i hans Poesi, men den Muse kan ikke godt blive Andet end

Z. Topelius